

ACC. N:R M. 14724: 1-8.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ligurd Svensson, Farstorp*
Härad: *V. Gönge* Berättare: " " "
Socken: *Farstorp* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1959* Född år *1918* i *Farstorp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelanskaffning. s. 1-8.

N. No. 168

Följande uppgifter avser jordbrukarhem i Farstorps socken och grundar sig till stor del på vad min moder (f.1877, d.1959) berättat.

Ända fram på 1890-talet köptes möblerna främst hos bygdesnickare. Sådana fanns det ganska gott om ute i byarna. Här några av de mest kända: Nils Åkesson i Olastorp (f.1833) finsnickare av rang, Murat i Ubbarp, Nils Hansson i N.Fredskog, Nylander i N.Fredskog, Elof Johannesson i Tofta (f.1853). Bönderna beställde i regel möblerna hos snickaren och hämtade dem sedan där när de blev färdiga. Det var kraftiga, slitstarka möbler de gamla bygdesnickarna tillverkade.

Jag saknar uppgifter om i vilken utsträckning de gamla snickarna själva målade möblerna. Det torde emellertid också ha förekommit att bönderna köpte möblerna trävita och själva målade eller lät måla dem.

För några år sedan berättade f.lantbr. Nils Persson i Tviggasjö (f.1870 i Verums sn, d.1957) att han i sin ungdom var säng-snickare.

En gång, det var omkr. år 1889, åtog han sig att tillverka 28 enmanssängar till Önnestads fattiggård. Han snickrade dem hemma i Magnarp och körde dem sedan med hästskjuts till Hästveda för att få dem målade. Därifrån sändes de på tåg till Önnestad. Målningen kostade 1:67 per styck. I färdigt skick kostade sängarna 4 kr per styck.

Från och med 1900-talets första år har de fabriksgjorda möblerna dominerat vid hemmens möbelinköp. Visserligen fortsatte t.ex. Elof i Tofta med möbelsnickrandet i gammal god stil ända långt fram på 1910-talet, men han var också den siste av sitt slag i socknen. Sedan nämnda tid har farstorpsborna i huvudsak gjort sina möbelinköp i möbelaffärerna i t.ex. Bjärnum, Hässleholm och Hästveda.

Under senare årtionden har givetvis en mängd äldre möbler kasserats och förstörts som omoderna. Dett gäller särskilt sängar, soffor, bord, klädskåp och andra bruksmöbler av enklare slag. Gamla byråer och sekretärer, som ju oftast var mera fint arbetade, har däremot vanligen sparats och fått gå i arv som släktmöbler. Många hem i socknen äger verkligt fina dylika gamla skåpmöbler.

Intresse för antika möbler och s.k. allmogemöbler har funnits i åtskilliga hem sedan något årtionde tillbaka. Jag känner till flera bondehem där man på senare år letat fram och skaffat samman 1800-talsmöbler, restaurerat dem mer eller mindre pietetsfullt och möblerat en hel storstuga eller annat rum med uteslutande sådana. Som exempel kan nämnas lantbr. Harald Nilssons stilfullt möblerade storstuga i Bubbarp.

Vanligt är att gamla kistor i senare tid tagits ner från vinden och fått en hedersplats i hall eller bostadsrum. På auktioner är numera alltid efterfrågan stor på dylika. I de allra flesta hem finns numera åtminstone någon äldre möbel som värdesättes väl. Intresset för gamla fina möbler är avgjort i stigande.

.....

Jag skall nu söka teckna några data kring möblerna i mitt föräldrahem, ett ganska typiskt småbrukarhem där det mesta ärvt från en tidigare generation. Mor och far gifte sig 1915. Större ändringar beträffande möbleringen gjordes först på 1940-talet .

Möbler som medförts i hemmet av mor från hennes föräldrahem i Tviggasjö:

Soffa, sitt- och utdrags- med stoppat och lätt lock och ryggstöd samt med ryggöverstycke av svarvade pinnar m.m., ganska vackert utförd och målad. Tillverkad på 1890-talet av Elof i Tofta på beställning av morfar. Brukade användas som gästsäng t.o.m. 1930-talet. Omkläddes med hemvävt tyg och renoverades omkr. år 1940, varvid ryggöverstycket togs bort. Finns ännu i mitt hem som sittsoffa.

Bord, runt med nedfällbara sidklaffar, med låda, brunmålat. Tillverkat av Elof i Tofta. Gediget utfört.

Bord, runt med fällbara klaffar, lång låda, svarvade ben, svartbrunt målat, enklare utfört än ovanstående. Har köpts av morfar någon gång kring år 1900 av en backstugsittarkvinna i Tofta.

Skrivbord, med svarvade ben, fem lådor, brunmålat. Tillv. av Elof. Gediget utfört. Finns ännu i mitt hem.

Högt skåp, kallat "Piedesdal", ganska vackert utfört och målat. Tillv. av Elof i Tofta. Från början använt som klädska, senare försett med hyllor.

Byrå, även kallad Chiffonjer, medelhög med tre stora lådor och klaff, bakom klaffen 7 smålådor samt 2 lönnlådor och ett litet dörrfack. Fint utförd med björkfanerläggningar å smålådorna. Målad och bonad i björkfärg. Tillverkad av finsnickaren Nils Åkesson i Olastorp till mormor vid hennes giftermål 1866. Räknas av alla som en fin gammal möbel. Finns fortfarande kvar i mitt hem.

Orgel, fabr. Benson, Hässleholm. Utan register. Gåva till mor på hennes 25-årsdag 1902 av syskonen i USA, vilka genom ombud beställde den direkt hos orgelbyggaren.

Blombord, 3 st., rund skiva och svarvad fot med tre ben. Ovisst härstamning.

Pinnstolar, cirka 12 st., av något olika typ. Två av stolarna med de mest konstfullt svarvade pinnarna hade tillv. av Elof. De övriga var fabriksgjorda någon gång kring år 1900.

Gungstol, i pinnstolsutförande, svartmålad med någon gul dekor, tillv. av Murat i Ubbarp. Gick sönder på 1930-talet.

Tvättkommoder, 2 st., med lock och dörr. Åtminstone den ena tillv. av Elof i Tofta.

Sängar, 2 st. äldre utdragssängar med konstrikt utskurna ryggstycken. Den ena drogs ut på längden och den andra på tvären. Halmmadrasser. Stod på vindskammaren. Bygdesnickeriarbete kanske från 1870-talet.

Klädskåp, högt, brett och mycket massivt, klaff att öppna för inhängning av kläder, en låda nederst och målade "blindlådor" på framväggen. Tillv. av Elof före år 1900. Stod på vindskammaren.

Kistor, 2 st., båda av fur och med inskription PTD 1866. Den ena med kupigt lock och grönmålad, den andra med flat lock och gulmålad. Åtminstone den ena tillv. av Nils Åkesson i Olastorp. Båda har tillkommit till min mormors giftermål 1866. - Stod på vinden, den gula användes till mjölkista, den andra som klädskista.

Kista, av ek, i det kupiga locket står initialer och årtalet 1740. Härstamning obekant. Stod som potatiskista i källaren i många år, varigenom botten och järnbeslagen förstörts.

Väv med alla tillbehör. Spinnrock. "Spolterock". Anskaffade av mormor, troligen i samband med hennes giftermål 1866. - Stod på vinden, användes ofta av mor.

Möbler som medförts i hemmet av far från hans tidigare hem i Örkelljunga socken:

Bokskåp, högt med under- och överskåp, det övre med glasdörrar. Brunmålat. Bygdesnickeriarbete troligen från omkr. 1880-talet.

Byrå, med fyra lådor, ganska vackert målad. Troligen fabriksarbete.
Sittsoffa, kallad Schäslong, helt stoppad och tygklädd, spiralresårer i sitsen. Elegant modell. Sannolikt från 1890-talet.

Sängar, 2 st., höga gavlar och spiralresårdrasser, målade brunbegie. Säkerligen nyinköpta i Örkelljunga 1911.

Lavoar, tillhörande sängarna.

Blombord, oval skiva, med svarvad pelare och tre fötter, enkelt utfört. Bygdesnickararbete.

Pinnstolar, 6 st., gulmålade. Fabriksarbete.

Korgstol, av fåtöljtyp med sittdyna av skinn.

Stort skåp, med två dörrar, klädfack i ena hälften, många lådor i andra hälften, målat mörkbrunt. Bygdesnickeriarbete från 1800-talets slut. - Stod i köket till 1939.

Skrivbord, med fem lådor, trävitt, enkelt utfört. Fabriksarbete. Stod i vindsammaren.

Bord, litet med fyrkant skiva och liten låda. Troligen bygdesnickeriarbete.

I samband med giftermålet 1915 nyinköpta möbler:

Buffé, hög, med under- och överdel, tämligen slät stil, målad och ådrad ljus brun. Inköpt i möbelaffär i Bjärnum 1915.

Matbord, fyrkantigt med förlängningsbar skiva. Samma stil som buffén. Inköpt i möbelaffär i Bjärnum 1915.

(År 1935 kom el-ljuset till byn och installerades även i vårt hem.)

(År 1939 insattes handpump samt avlopp i köket, och fasta köksskåp uppfördes.)

Möbler anskaffade f.o.m. 1930-talet:

Fåtölj, helt klädd med tyg, tillverkad av mig efter ritning i Allers omkr. år 1934. Användes till 1951. (Ersatte den gamla korgstolen)

Blomställ, 2 st., i hög 1920-talsmodell, tillverkades av mig i slutet av 1930-talet. Användes till 1956.

Fåtölj, liten modell, inköptes omkr. år 1940 i möbelaffär i Hässleholm

S.k. Turistsäng, hopfällbar med kedjebotten, inköptes omkr. år 1942 från Ahlen & Holm. Användes som tillfällig gästsäng.

Bokylla, ganska stor med skåp, tillverkades av mig omkr. år 1944. Användes ännu i mitt hem. Väggbokhylla av trä inköptes omkr. 1950.

Gungstol, med stoppad sits och rygg, inköptes i möbelaffär i Bjärnum omkr. år 1944.

Dubbelottoman, med kedjeresårdrasser, inköptes i möbleaffär i Bjärnum 1948.

Matrumsstolar, 6 st., med stoppad sits, inköptes i möbelaffär i Bjärnum 1948.

Soffbord, fyrkantigt, fanér i mahognyfärg, inköptes direkt från fabrik i Bjärnum 1945.

Efter byggnadsreovering sommaren 1951 inköptes i möbelaffär i Bjärnum en Fåtölj, ganska stor och gedigen, ett Skåp med backar och två dörrar, en fristående Skrivbordshurts med lådor; samt från möbelaffär i Hässleholm: en Bokhylla i alm samt en begagnad Buffe av 1930-talsmodell i massiv ek.

I samband med nyinköpen kasserades efter hand en del av de äldre möblerna. Det gamla klädskaftet och de gamla utdragssängarna i vindskammaren förstördes, och övriga äldre möbler intog deras plats. Vindsvåningen blev upplagsplats för de äldre möblerna.

(Radioapparat inköptes 1940. Efter grundlig köksrenovering 1947 inköptes ett nytt köksbord.)

Vid mitt giftermål 1956 bosatte sig mor i Farstorps by, varvid hon medtog omkring hälften av hemmets befintliga möbler.

Min fru medförde i vårt hem en Orgel (inköpt i musikaffär i Osby 1955), ett soffbord och en s.k. stickfåtölj (inköpta i möbelaffär i Hästveda 1953).

I samband med giftermålet inköpte min fru och jag i möbelaffär i Bjärnum: Matrumsbord och Matrumsskåp i teak, Dubbelottoman med nosagbottnar, mindre Fåtölj, några Stringbokhyllor; Radiogrammofon inköptes i radioaffär i Bjärnum.

Under 1957-58 har vi kompletterat hemmet med en Byrå, två små Fåtöljer, två Stringbokhyllor, ett Blomställ, allt inköpt i möbelaffären i Bjärnum.

(Av mitt föräldrahems äldre möbler innehar vi numera: släktbyrån från år 1866; soffan och skrivbordet, gjorda av Elof i Tofta; sängarna av år 1911; dessutom på vinden: en kista från 1866, ett äldre bord samt såsom förvaringsmöbler en byrå och ett par skåp.)